

РЕЦЕНЗІЇ, ВІДГУКИ, ПОКАЖЧИКИ ЗМІСТІВ

Вернигора Н. М.,

канд. наук із соц. комунік., доцент,
Інститут журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка

Vernyhora Nina,

Candidate of Sciences on Social Communications,
Associate Professor, Institute of Journalism
of Borys Grinchenko Kyiv University

УДК 81'1.001.4

РЕЦЕНЗІЯ НА КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ Н. В. ІОВХІМЧУК «ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»

REVIEW OF IOVKHIMCHUK'S COMPENDIUM OF LECTURES "CHILDREN'S LITERATURE"

Анотація. Курс лекцій Н. В. Іовхімчук «Дитяча література» підготовлений для студентів факультету педагогічної освіти та соціальної роботи. Навчальне видання спрямоване на розширення кола знань студентів, ознайомлення їх з багатством художніх творів української та зарубіжної літератур, що можуть зацікавити учнів молодшого шкільного віку, з метою навчити майбутніх педагогів вмінню керувати читанням своїх вихованців. До певної міри це навчальне видання може також зацікавити студентів-видавців, які вивчають предмет «Редагування дитячої літератури».

Ключові слова: дитяча література, твори для дітей, українська література, коло читання учнів молодшого шкільного віку.

Abstract. N. V. Iovkhimchuk's course of lectures «Children's literature» is prepared for students of the faculty of pedagogical education and social work. The educational edition aims at expanding the knowledge of students, acquainting them with the wealth of works of the Ukrainian and foreign literatures that can interest junior schoolchildren. It teaches future pedagogues the ability to manage the reading of their pupils. This educational edition can be useful for students who study publishing, in particular the subject «Editing children's literature».

Keywords: children's literature, works for children, Ukrainian literature, the reading of pupils of junior school age.

Два останні десятиліття позначені активним вивченням літератури для дітей теоретиками, які працюють у різних галузях науки. Науковці уточнюють термінологію (В. В. Кизилова, Т. С. Давидченко, Н. М. Вернигора) і критерії поділу читачкої аудиторії на категорії (Е. І. Огар, Н. О. Кіт), вносять корективи в типологізацію видавничої продукції (Т. С. Давидченко), випрацьовують технологічні підходи до редакторського опрацювання творів для дітей (Н. В. Зелінська, Е. І. Огар); розглядають книгу як предмет забезпечення інформаційних і естетичних потреб малого читача (У. Гнідець, Е. І. Огар, Н. М. Вернигора), засіб терапії (М. А. Цюра) тощо. Традиційним є вивчення ролі літератури для дітей у навчальному процесі. Курс лекцій Н. В. Іовхімчук «Дитяча література» ґрунтується на значній базі теоретичних напрацювань та призначений для вивчення дисципліни майбутніми педагогами.

Автор конспекту лекцій Н. В. Іовхімчук, кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології та методики початкової освіти Східноєвропейсько-

го національного університету імені Лесі Українки, підготувала видання для студентів факультету педагогічної освіти та соціальної роботи.

Мета лекційного курсу – ознайомити майбутніх педагогічних працівників з ідейно-естетичним багатством художніх творів-зразків української та зарубіжної літератури, що входять у коло читання учнів молодшого шкільного віку, сформувати і розвинути у студентів вміння та навички керувати читанням своїх вихованців.

Даючи типологічне визначення своєму виданню, авторка зупиняється на терміні «навчально-методичне видання». Проте методичних рекомендацій курс лекцій не містить, а тільки короткий виклад лекційних матеріалів за темами дисципліни, що вивчається. Утім перелік тем логічний і послідовний: від зародження і розвитку дитячої літератури до сучасного періоду.

У розділі, що присвячений зародженню дитячої літератури, автор пропонує розглянути дитячий фольклор як сегмент усної народної творчості,

пам'ятки давньої літератури в дитячому читанні, адресовані в тому числі й дитячій аудиторії твори XI–XII ст., літературу для дітей XVI–XVIII ст., формування української дитячої літератури упродовж XVIII–IX ст.

Описуючи історію розвитку дитячої літератури періоду нової літератури, авторка пропонує розглянути теми з вивчення літератури для дітей і про дітей другої половини XIX—початку XX ст., становлення літератури для дітей, перший український дитячий журнал «Дзвінок», традиції та новаторство літератури для дітей на межі XIX—XX ст.

Під час вивчення історії розвитку української дитячої літератури періоду новітньої літератури, Наталя Іовхімчук пропонує зосередитися на з'ясуванні модерністських тенденцій у літературі для дітей, розвитку літератури для дітей у радянській Україні (за окреми авторами); розглянути прозу для дітей та юнацтва у контексті соціалістичних стереотипів; вивчити особливості драматургії для дітей у першій половині XX ст. та періодики, призначеної для дитячої аудиторії.

Останній розділ конспекту лекцій охоплює питання жанрової специфіки української сучасної літератури для дітей та юнацтва (одночасно за періодами та родами і видами літератури): тематичне і жанрове оновлення літератури для дітей у другій половині XX ст.; поезія для дітей; проза для наймолодших читачів; фантастичні повісті для підлітків; література для дітей незалежної України; поезія для дітей наприкінці XX ст.; реалістично-психологічна та історична проза; драматургія для дітей у 90-ті роки XX ст.; українська література для дітей та юнацтва на початку XXI ст.; казкотерапія та її специфіка; пригодницька проза; реалістична проза; історичні повісті та романи; автобіографічна та біографічна проза; детективні твори; фантастична проза; сучасна драматургія для дітей.

Наприкінці видання подано списки: рекомендованої літератури, що налічує 84 джерела; рекомендованих художніх текстів з курсу – 81 джерело; творів зарубіжної дитячої літератури – 18 джерел.

Курс лекцій не має змісту, що ускладнює пошук необхідної теми, відсутні посилання на джерела в тексті. Утім розкрито значення основних термінологічних понять: дитяча література, література для дітей,

література для дітей та юнацтва, література дитячого кола читання. Доступно розглянуті також такі важливі поняття, як: дитяча література, специфіка, джерела; дитячий фольклор, легенди, перекази, скоромовки, коліскові, лічилки, забавлянки, пісні, прислів'я, приказки, казки; давня література; сюжет, композиція, тема, ідея, позасюжетні елементи, епілог, пролог, відступи, описи, епос, роман, повість, оповідання, новела, поема, байка, драма, трагедія, комедія, лірика, пейзажна лірика, філософська лірика, інтимна лірика, громадянська лірика; фольклор народів світу, міфи, епоха Відродження, віршовані азбуки, «низькі» теми і образи, фантастика і реалізм казок, нарис; нова дитяча література, тенденції розвитку, літературна казка, фольклорні мотиви, автобіографічні твори, дитячі журнали, дитяча періодика, історичні твори, літературна критика; новітня література, періодизація, пригодницька література, науково-фантастична література, театр, інсценівка, видавництво, віршована казка, природнича казка, балада, гумористичні твори, смішинки, жарти, билиці, літературні загадки, літературні лічилки, літературні пісні-ігри, шкільна повість, гумористичні та сатиричні віршовані оповідання, драматична поема, казкова повість.

Не зважаючи на те, що конспект лекцій присвячено студентам-педагогам, видання може зацікавити також студентів-видавців, які вивчають дисципліну «Редагування літературно-художніх видань для дітей».

Конспект лекцій відповідає основним критеріям навчального видання: містить послідовно і строго систематизований відібраний і перевірений практикою фактичний матеріал, зорієнтований на відповідний освітній рівень реципієнта; забезпечує поступальність викладу інформації, що передбачена навчальним планом; не містить полеміки; навчальний матеріал доступно викладений.

Джерело, що рецензується:

1. Іовхімчук Н. В. Дитяча література : консп. лекцій / Н. В. Іовхімчук. – Луцьк, 2018. – 76 с.

Reference list:

1. Iovkhimchuk, N. V. (2018), *Children's literature: compendium of lectures*, Lutsk, 76 p.

Подано до редакції 22. 12. 2017 р.

Вернигора Н. Н., канд. наук із соц. комунік., доцент, Інститут журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

РЕЦЕНЗИЯ НА КОНСПЕКТ ЛЕКЦИЙ Н. В. ИОВХИМЧУК «ДЕТСКАЯ ЛИТЕРАТУРА»

Аннотация. Курс лекций Н. В. Иовхимчук «Детская литература» подготовлен для студентов факультета педагогического образования и социальной работы. Учебное издание направлено на расширение кругозора студентов, ознакомления их с богатством художественных произведений украинской и зарубежной литератур, что могут заинтересовать учеников младшего школьного возраста, с целью научить будущих педагогов уменю руководить чтением своих воспитанников. Учебное издание может быть полезным и студентам, которые изучают дисциплину «Редактирование детской литературы».

Ключевые слова: дитяча література, твори для дітей, українська література, коло читання учнів молодшого шкільного віку.

Інтегровані комунікації, 2017